2008. március 15.
Heinrich Schütz: Máté Passió
Előadja a Wekerle-telepi Szent József Kórus
Karnagy: Kaposi Gergely
Szólisták: Muk József (evangélista), Cser Péter (Jézus), Tarnainé Benkő Orsolya (szolgáló), Molnár János (Kaifás, Júdás), Almási Bálint (Péter), Vajk Ádám (Pilátus)

Kezdés: 19.00
Helyszín: Római katolikus templom,
A hangverseny után beszélgetés a karnaggyal és a szólistákkal a Munkás Szent József Közösségi Házban.
Belépődíj nincs.

A passiót, akár az egész evangéliumot nem magányos lektűrnek szánták az apostolok az áhítatos hívek számára, hanem olyan szövegnek, mely az istentisztelet során a szertartás vezetője felolvashatott a hívek előtt. Az olvasás az ószövetségi zsidó gyakorlat alapján valójában éneklés volt, a felolvasó konkrét hangmagasságon recitálta a szöveget. Így a passiót a kereszténység kezdete óta énekelve ismerték meg a hívek, megzenésítése nem egy zeneszerző zseniális ötletének tekinthető, hanem jellegéből adódó sajátosságnak. A recitálás lényege az volt, hogy néhány zenei sablonból építkezve a gyakorlott énekesnek kotta nélkül is előadható volt pusztán a szöveg alapján. A mondatok kezdő szótagjaihoz, a mondat lezárásához megfelelő motívumot használtak, és ugyanígy néhány motívum állt rendelkezésre a kérdő, felkiáltó mondat lezárásra. A szöveg közbenső részét pedig egyetlen hangon énekelték. A szereplők idézésekor megváltozott a dallam rajza, de az egyes szereplők szintén egy könnyen alakítható, de fix dallamon szólaltak meg.
A reneszánsz korban, mikor a többszólamúság a zeneszerzők anyanyelvévé vált, elterjedt az a gyakorlat, hogy amikor több szereplő szólal meg (zsidó nép, főpapok, katonák, stb.), a hagyományos gregorián recitálásba többszólamú betét kerül. Ezek a betétek a szerző tehetségének függvényében a zenei kifejezés eszközeivel ábrázolták a szituáció drámai jellegét is.
Ezt a gyakorlatot örökli a német barokk zseniális mestere, Heinrich Schütz (1585-1672) is, amikor a passiók megzenésítésébe fog. Nála azonban már a recitált szöveg is megkomponált. A néhány zenei sablon helyett érzékenyen kifejező, egészen egyedi dallamokon énekel az evangélista, és sohasem érezzük, hogy egy pillanatra is visszaesne a mechanikus dallamképzés kényelmébe a szerző.
Schütz Máté-passiójával (1655) való kapcsolatunk rendkívül ellentmondásos. Azt mondhatjuk, hogy nagyon sokan ismerik, mégis nagyon kevesen vannak, akik hallották is magát a művet. Sokan ismerik, mert Bach passióinak az ismertetésekor minden tankönyv, lemez-ismertető említi, mint azt a mintát, amely közvetlenül Bach szeme előtt lebegett, mint a bachi csoda előfutárát, hangversenyeken mégis rendkívül ritkán hangzik fel. Talán azért, mert Bach passiói árnyékba borítják ezt a csodát, de talán azért is, mert egyszerűségében, hangszertelen halkságában nem tudja felvenni a versenyt Bach végtelenül gazdag, hangszerelési és zenei izgalmasságával. A művet ismerve azonban azt gondolom, hogy nem is kell felvennie a versenyt bármilyen más szerző kompozíciójával. Mert csöndességében mégis ott feszül a dráma, az egyes szereplők megszólalása elevenen és erősen sugallják a drámai helyzet hirtelen változásait, a karakterek finom árnyalatait.
Elég arra gondolnunk, ahogy Judás az árulás után megjelenik a főpapok előtt és belátja, hogy gonoszságot cselekedett. Az egyszerű dallamban annyi végtelen fájdalom és keserűség van, hogy nincs zenei eszköz, amely ezt hitelesebben és megrázóbban fejezhetné ki. Péter megszólalásaiban peidg az egyébként annyira kiegyensúlyozott vonalvezetésű zenei anyag hirtelen zaklatott és kicsit zagyvává válik. Mi ez, ha nem a szerző tudatos munkája, amivel a megzavarodott, megrettent tanítvány lelkiállapotát fejezi ki? És folytathatnánk a drámai vonatkozások finom zenei ábrázolásának felsorolását. Schütz tehát nem egyszerűen szép zenét írt, hanem eleven, lüktető drámát hozott létre kora zenei eszköz-rendszerével.
A mű eredetileg a cappella, azaz hangszer-kíséret nélkül hangzott el, hiszen a virágvasárnap liturgia része volt, és nagyböjtben a templomban nem használták a hangszereket. Előadásunkban azonban Arnold Mendelssohn orgonakíséretével hangzik fel a mű. Döntésünknek több oka van. Praktikus, hogy a háromnegyed órás művet hangszeren kísérjük, mert a legtisztább intonáció sem képes ennyi időn keresztül pontosan megtartani az alaphangot. Mivel a barokk zenének ez a viszonylag korai stílusa viszonylag idegen a mai fül számára, a hangszer-kísérettől élvezetesebbé válik hallgatása. Végül Arnold Mendelssohn konzseniális kísérete sok helyen gyönyörűen értelmezi, gazdagítja a történet drámaiságát, és harmóniái feltárják a barokk dallam-építkezés összhangzattani hátterét.

A **Wekerle-telepi Szent József Kórus** 1990-ben alakult, hogy éneklésével szebbé, emelkedettebbé tegye a plébániatemplom liturgiáját. Ennek a csodálatos feladatnak az ellátása közben egyre több szabad kapacitásunk lett, hogy templomunk falain kívül is fellépjünk, hangversenyeken, fesztiválokon, vagy egyszerűen csak más templomokban végezzünk liturgikus szolgálatot. Repertoárunkon közel 120 egyházi művet tartunk a gregoriántól a 20. századi magyar egyházzene legkiemelkedőbb alkotásain keresztül a néger spirituálékig. 1996 óta a kórus tagjainak biztosítva van az egyéni hangképzés is, jelenleg Fátrai János vezetésével. Magyarország számos városa mellett hangversenyeket adtunk Walesben (Anglia), Horvátországban, Kárpát-alján és Erdélyben.